

PROBLEMS OF THE DETERMINATION OF CAUSES AND FOUNDATIONS FOR THE BRINGING AND MAINTENANCE OF A CIVIL SUIT IN A CRIMINAL CASE BY A PROSECUTOR Kryuchko Y. I.

Common issues of the bringing and maintenance of a civil suit in a criminal case by a prosecutor are being considered. The author singles out the essential conditions of the prosecutor's participation in a compensation of the damage caused by a crime with the help of a civil suit, determination and causes of this activity are being determined. Gaps and defects in a legislative regulation and in a practical application of this institute are being discovered, concrete proposals about their eliminations are being brought also.

Key words: prosecutor, civil action in a criminal case, compensation of the damage caused by a crime, victim, moral damage.

Надійшла до редакції 15.09.2011 р.

УДК 343.12

О. В. Мельник, канд. юрид. наук,
прокурор Орджонікідзевського р-ну, м. Харків

УЧАСТЬ ПРОКУРОРА У ВИРІШЕННІ ПИТАНЬ ЩОДО ЗВІЛЬНЕННЯ ОБВИНУВАЧЕНОГО ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Актуальність обраної теми обумовлюється, з одного боку, дедалі більшим поширенням практики закриття справ із звільненням обвинувачених від кримінальної відповідальності, а з іншого – наявністю значної кількості проблемних аспектів у застосуванні цього інституту. Прокурор, як обов'язковий учасник прийняття рішень щодо закриття кримінальних справ з nereабілітуючих підстав, несе персональну відповідальність за їх законність і обґрунтованість, тому питання, що розглядаються, потребують окремої уваги і докладного аналізу.

Проблемою звільнення від кримінальної відповідальності займалися такі вчені, як Ю. В. Баулін [1], Г. І. Глобенко [2], Л. В. Головка [3; 4], О. А. Губська [5], В. О. Леонтьєвський [9], Т. Б. Ніколаєнко [11], В. О. Новіков [12], Д. В. Філін [16], А. М. Яценко [17; 18] та ін. Водночас, питання участі прокурора у прийнятті судами відповідних рішень та його реагування на виявлені при цьому порушення наразі не стали предметом самостійного наукового дослідження.

У даній статті розглянуто загальні засади участі проку-

рора у вирішенні питань щодо звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності. При цьому автор ставить перед собою завдання окреслити типовий порядок участі прокурора у процедурі закриття судом справ з nereабілітуючих підстав, виявити найбільш істотні прогалини та недоліки у правовій регламентації й практичному застосуванні цих процедур, а також надати конкретні пропозиції щодо їх усунення. У той же час, специфіка провадження по кожному з видів звільнення особи від кримінальної відповідальності визнається предметом подальших наукових розробок у цій площині.

Принципова можливість закриття кримінальної справи зі звільненням особи від кримінальної відповідальності зумовлена вимогами процесуальної економії й зменшення карального ухилу кримінального права і процесу. У постанові Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 12 «Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності» зазначено, що звільнення від кримінальної відповідальності – це відмова держави від застосування щодо особи, котра вчинила злочин, установлених законом обмежень певних прав і свобод

шляхом закриття кримінальної справи, яке здійснює суд у випадках, передбачених КК України, у порядку, встановленому Кримінально-процесуальним кодексом України [14]. До встановлених кримінальним (статті 44 – 48 КК) і кримінально-процесуальним (статті 7 – 111 КПК) законами підстав для закриття кримінальної справи зі звільненням особи від кримінальної відповідальності, належать: 1) зміна обстановки; 2) закінчення строків давності; 3) застосування до неповнолітньої особи примусових заходів виховного характеру; 4) передача особи на поруки колективу підприємства, установи, організації; 5) дійове каяття; 6) примирення обвинуваченого, підсудного з потерпілим. У відносних показниках за 2010 р. частка постанов про закриття кримінальних справ з nereабілітуючих підстав становила близько 12 % від усіх прийнятих за результатами розгляду справ судових рішень, а в абсолютних цифрах – 24 289 осіб, із яких було звільнено від кримінальної відповідальності: у зв'язку з примиренням обвинуваченого з потерпілим – 4581 осіб; унаслідок зміни обстановки – 4260; у зв'язку з дійовим каяттям – 3572; у зв'язку з передачею особи на поруки – 2323; у зв'язку із застосуванням до неповнолітніх примусових заходів виховного

характеру – 926; з інших підстав (у тому числі, передбачених в Особливій частині КК України) – 8627 чол. Таким чином, закриття судами справ зі звільненням обвинувачених від кримінальної відповідальності можна розглядати як фактор, що має значний вплив на реалізацію кримінально-правової, кримінально-виконавчої і кримінально-процесуальної політики України.

Специфіка закриття справи з указаних підстав, які належать до nereабілітуючих, полягає в тому, що відносно особи зібрано достатньо доказів, які підтверджують факт вчинення нею діяння, що містить ознаки злочину, однак у силу певних обставин провадження кримінальної справи щодо цієї особи виключається [8, с. 352]. Отже, у діянні особи, відносно якої закривається справа, наявний склад злочину, і це підтверджується матеріалами справи. Фактично така особа визнається винною, але водночас звільняється від кримінальної відповідальності, а провадження у справі закривається, причому без постановлення вироку суду. При цьому очевидно, що незаконне або необґрунтоване рішення про звільнення особи від кримінальної відповідальності тягне порушення принципів презумпції невинуватості та змагальності, перешкоджає виконанню за-

вдань кримінального судочинства, ускладнює становище потерпілих від злочинів осіб. Усі ці особливості зумовлюють необхідність встановлення та реалізації додаткових гарантій додержання законності при прийнятті відповідних рішень, серед яких на першому місці стоїть діяльність прокуратури.

Порядок закриття кримінальної справи зі звільненням обвинуваченого від кримінальної відповідальності з тієї чи іншої підстави, передбачений чинним КПК України, в цілому тотожний: прокурор, а також слідчий за згодою прокурора за наявності відповідних підстав, зазначених у Кримінальному кодексі України, своєю мотивованою постановою направляють кримінальну справу до суду для вирішення питання щодо звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності. Це означає, що законодавець передбачив двох обов'язкових суб'єктів прийняття цього рішення з числа державних органів: прокурора і суд. Слідчого можна вважати факультативним суб'єктом вирішення цього питання, оскільки його обов'язкова участь у складанні відповідної постанови не вимагається, а у разі складання такої постанови слідчим, для передачі її до суду вимагається одержання згоди на це від прокурора.

У той же час доцільним видається надання права на закриття справи зі звільненням обвинуваченого від кримінальної відповідальності безпосередньо прокуророві. Така можливість надається йому кримінально-процесуальним законодавством Вірменії, Білорусі, Російської Федерації та інших держав. Питання щодо позасудового порядку звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності є дискусійним. Наприклад, противники такого порядку вважають, що він суперечить принципам забезпечення права на захист і презумпції невинуватості, тому правом на звільнення від кримінальної відповідальності повинен наділятися лише суд [2, с. 41-42], який при звільненні особи від кримінальної відповідальності зобов'язаний встановити факт вчинення злочину, визнати особу винуватою і тим самим здійснити державний осуд того, хто вчинив злочин [11, с. 370-376].

З іншого боку, наголошується, що судовий порядок звільнення від кримінальної відповідальності суттєво не відрізняється від позасудового, оскільки не пов'язаний із постановленням вироку, яке одне лише має повний набір процесуальних гарантій [9, с. 32]. Крім того, на нашу думку, закриття справи зі звільненням особи від

кримінальної відповідальності повинно розглядатися як одна із форм припинення кримінального переслідування. Саме так цей інститут визначений у проекті КПК України № 1233, відповідно до ст. 170 якого розглянуті нами випадки віднесено до підстав припинення кримінального переслідування. Виходячи з того, що суб'єктом кримінального переслідування є прокурор (п. 26 ст. 6 проекту КПК № 1233), то і повноваження щодо прийняття рішення про припинення кримінального переслідування з тієї чи іншої підстави також повинне надаватися саме прокуророві. У цьому контексті суд може здійснювати лише контрольні функції, однак вирішувати питання про долю кримінального переслідування він не повинен. Таким чином, вважаємо за необхідне визначити у законі прокурора як головного суб'єкта прийняття рішення про закриття кримінальної справи зі звільненням особи від кримінальної відповідальності на досудових стадіях процесу. Відповідно, слідчий може лише надати прокуророві відповідне подання з викладенням підстав та умов для закриття справи, рішення за яким прийматиме прокурор, а суд виступатиме суб'єктом контролю за законністю й обґрунтованістю цього рішення у разі оскарження його з боку зацікавлених осіб.

Натомість за існуючого за-раз порядку, повноваження прокурора щодо вирішення питання щодо звільнення особи від кримінальної відповідальності мають розглядатися скоріше в контексті забезпечення законності прийняття цього рішення, ніж розпоряджання долею кримінального переслідування. З огляду на це до предмета нагляду прокурора за законністю і обґрунтованістю закриття кримінальних справ з nereабілітуючих підстав входить додержання відповідних матеріальних і процесуальних підстав та умов, а також встановленого законом порядку прийняття цього рішення. Залежно від етапів, за якими реалізується процедура звільнення особи від кримінальної відповідальності, дії прокурора у цьому напрямку можна поділити на: підготовку для передачі справи до суду; участь у вирішенні судом питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності; оскарження рішень суду; нагляд за виконанням рішення суду про закриття кримінальної справи зі звільненням обвинуваченого від кримінальної відповідальності.

Наприклад, на першому етапі прокурор, одержавши від слідчого кримінальну справу, що надійшла в порядку, передбаченому статтями 7 – 111 КПК України, перевіряє повноту проведеного розслідування і законність

постанови та з'ясовує: чи діяння, яке інкримінується особі, дійсно мало місце, чи містить воно склад злочину і чи винна особа в його вчиненні; наявність умов та підстав для звільнення від кримінальної відповідальності, передбачених у КК України. У разі, якщо під час досудового слідства зазначені обставини встановлені не були, постановва про направлення справи до суду для вирішення питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності не може бути винесена, а справа направленню до суду не підлягає, про що прокурор зазначає у довідці про вивчення кримінальної справи. За наслідками вивчення кримінальної справи прокурор, відповідно до ст. 2321 КПК України, може прийняти одне з таких рішень: 1) дає письмову згоду з постановою слідчого і направляє справу до суду; 2) скасовує постанову слідчого і повертає йому справу з письмовими вказівками; 3) змінює постанову слідчого або виносить нову постанову.

Крім того, до направлення кримінальної справи до суду прокурор повинен перевірити додержання комплексу процесуальних умов звільнення особи від кримінальної відповідальності, а саме: 1) чи було особі, яка підлягає звільненню від кримінальної відповідальності,

пред'явлено обвинувачення; 2) чи було особі роз'яснено сутність обвинувачення, підставу звільнення від кримінальної відповідальності і право заперечувати проти закриття справи з цієї підстави; 3) чи отримано її згоду щодо направлення справи до суду для закриття за відповідною підставою. Якщо обвинувачений проти цього заперечує або у матеріалах справи відсутня його згода на це, направлення кримінальної справи до суду не допускається, а провадження у справі продовжується у звичайному порядку; 4) чи було складено і належно оформлено прокурором, а також слідчим за згодою прокурора постанову щодо направлення справи до суду для вирішення питання щодо звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності, чи була ця постанова мотивована. Відповідно до п. 13 постанови Пленуму № 12, у цій постанові, крім даних про особу, мають бути наведені докази вчинення злочину, а також обставини, на підставі яких прокурор або слідчий дійшов висновку про необхідність закриття кримінальної справи. Справу, яка надійшла без такої постанови або з постановою слідчого, не погодженою з прокурором, суддя повертає останньому на підставі ст. 2491 КПК України під час попереднього розгляду справи;

5) чи було ознайомлено обвинуваченого, його захисника, потерпілого або його представника з названою постановою, а в разі їх вимоги – з усіма матеріалами справи та роз'яснено їх права, передбачені КПК України. Таким чином, на досудовому етапі прокурор попередньо вирішує питання щодо необхідності закриття справи зі звільненням особи від кримінальної відповідальності, а також перевіряє законність і обґрунтованість відповідної постанови, складеної слідчим, після чого передає її до суду.

Фактично прокурор має право відмовити у направленні справи до суду для вирішення питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності лише через відсутність визначених для цього умов та підстав, тобто з формальних міркувань. Із цією тезою безпосередньо пов'язане дискусійне положення щодо можливості прокурора дискреційно вирішувати питання про звільнення від кримінальної відповідальності. Залежно від цього, звільнення від кримінальної відповідальності поділяється на два види: обов'язкове та факультативне. Наприклад, факультативним є звільнення, передбачене ст. 47 КК України (передача на поруки), ст. 48 (зміна обставинки) і ст. 97 (звільнення від кримінальної відповідальності неповноліт-

нього із застосуванням примусових заходів виховного характеру) [7, с. 160]. У решті випадків, за наявності відповідних підстав і умов, прокурор зобов'язаний скласти відповідну постанову і передати її до суду, який, у свою чергу, зобов'язаний прийняти рішення про закриття кримінальної справи. Водночас у регламентації цих питань вбачається колізія між нормами Кримінального і Кримінально-процесуального кодексів України. Так, якщо у статтях 45 (дійове каяття), 46 (примирення винного з потерпілим) КК передбачено, що особа «звільняється від кримінальної відповідальності», то в кореспондуючих їм статтях 72 та 8 КПК встановлено, що прокурор, а також слідчий за згодою прокурора вправі винести відповідну мотивовану постанову. Останні норми дозволяють розглядати вказані підстави для звільнення особи від кримінальної відповідальності як дискреційні, тобто такі, що дають можливість прокуророві за своїм розсудом застосовувати їх для припинення кримінального переслідування, а встановлення передбачених у законі умов не породжує у правозастосувача обов'язку прийняти відповідне процесуальне рішення [6, с. 80]. З цього приводу в юридичній літературі немає єдиної точки зору. Основним аргументом на користь дискрецій-

ної природи таких рішень, який наводиться Л.В. Головком, є те, що обвинувачений може бути звільнений від кримінальної відповідальності лише тоді, коли це не протирічить публічним інтересам [3, с. 270]. На противагу цій, висловлюються протилежні позиції, відповідно до яких застосування дискреційних підстав для закриття кримінальної справи перешкоджає реалізації призначення кримінального процесу, створюючи умови для порушення прав і законних інтересів його учасників [6, с. 83].

З огляду на те, що матеріальне право є первинним по відношенню до процесуального, а у Кримінальному кодексі вказані підстави для звільнення особи від кримінальної відповідальності викладено в імперативній формі, слід визнати правильною точку зору, що закриття кримінальної справи, з урахуванням імперативного характеру приписів статей 45, 46 КК України, є не правом, а обов'язком слідчого, прокурора та суду [15, с. 5-6]. Відповідно, мають сенс пропозиції вчених щодо заміни у тексті відповідних статей КПК термінів «вправі» і «може» на слова «зобов'язаний» і «підлягає» [10, с. 17]. У той же час, на наш погляд, необхідно передбачити в законі і винятки з цього правила, які б дозволяли у справах, що, наприклад, мають особливе гро-

мадське значення, коли звільнення особи від кримінальної відповідальності перешкоджає досягненню завдань кримінального судочинства чи порушує принципи кримінального процесу, і не застосовувати визначені кримінальним законом обставини як підстави для закриття кримінальної справи.

На наступному етапі, який полягає у розгляді справи і вирішенні питання про її закриття зі звільненням особи від кримінальної відповідальності судом, завданням прокурора, як посадової особи, відповідальної за постанову, що надійшла до суду, є відстоювання викладених у ній аргументів, а також сприяння суду у встановленні підстав та умов для звільнення особи від кримінальної відповідальності. Таким чином, прокурор повинен ще раз пересвідчитися, а також переконати суд у тому, що діяння, у вчиненні якого обвинувачується особа, мало місце в реальності, що воно містить склад злочину і особа винна в його вчиненні, а також у наявності умов та підстав для звільнення від кримінальної відповідальності, передбачених Кримінальним кодексом України. Крім того, прокурор повинен забезпечувати законність розгляду судом цих питань, додержання прав учасників процесу, передусім обвинуваченого і по-

терпілого, думку яких з приводу закриття кримінальної справи повинен з'ясовувати суд.

Чинний КПК не містить прямих вимог щодо обов'язкової участі прокурора у судовому засіданні при вирішенні питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності. Водночас участь прокурора є обов'язковою як при попередньому розгляді справи в суді, так і в судовому розгляді справи, під час яких і вирішується питання щодо закриття справи зі звільненням особи від кримінальної відповідальності. З огляду на це вважаємо, що в законі має бути прямо передбачено обов'язкову участь прокурора у розгляді судом питання щодо звільнення особи від кримінальної відповідальності, щоб він мав змогу виявляти порушення закону при цьому і відповідно реагувати на них.

Можливість прокурора реагувати на порушення закону, допущені під час закриття судом справи з nereабілітуючих підстав, зводяться до його можливості оскаржити відповідне судове рішення в апеляційному чи касаційному порядку. Відповідно до ч. 3 ст. 248 КПК України, на постанову про закриття справи, коли таке рішення прийнято за результатами попереднього розгляду справи, сторони можуть подати апеляції протягом семи діб з дня його винесення.

Аналогічний порядок та строки оскарження передбачено і ч. 4 ст. 282 КПК, коли справу закрито судом за результатами судового розгляду. Виходячи з положень статей 348, 384 КПК, право на апеляційне та касаційне оскарження відповідних судових рішень має прокурор, який брав участь у розгляді справи судом першої інстанції, а також прокурор, який затвердив обвинувальний висновок, – у межах обвинувачення, що підтримував прокурор, який брав участь у розгляді справи судом першої інстанції. Однак, коли прокурор у суді першої інстанції фактично державного обвинувачення не підтримував, а наполягав на закритті справи зі звільненням обвинуваченого від кримінальної відповідальності, оскарження закриття справи видається проблематичним, і ставити питання про відновлення провадження і притягнення обвинуваченого до кримінальної відповідальності прокурор не може. Тому, на нашу думку, з відповідних статей КПК мають бути усунуті обмежуючі вимоги щодо обсягу оскарження прокурором рішень суду щодо закриття кримінальних справ з nereабілітуючих підстав.

Останній етап участі прокурора у звільненні особи від кримінальної відповідальності реалізується при перевірці додержання умов для звільнення, якщо такі

встановлено законом. Дане положення пов'язане із класифікацією підстав для звільнення особи від кримінальної відповідальності на безумовні та умовні. Наука кримінального права доводить, що всі види звільнення від кримінальної відповідальності, крім двох (передача особи на поруки та звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру) є безумовними, тобто такими, за яких особа звільняється від кримінальної відповідальності остаточно, безповоротно, незалежно від наступної поведінки після ухвалення рішення про її звільнення [7, с. 160]. На наш погляд, ці законодавчі норми потребують коректив. Наприклад, при звільненні особи від кримінальної відповідальності на підставі статей 45 та 46 КК закон пов'язує прийняття цього рішення з повним відшкодуванням особою завданих нею збитків чи усунення заподіяної шкоди. При цьому практика показує, що рішення щодо закриття справи у більшості випадків приймаються ще до моменту повного відшкодування шкоди, найчастіше на основі лише взятих на себе обвинуваченим зобов'язань щодо такого відшкодування у майбутньому або розрахунків, проведених частково. У той же час чинне законодавство не містить механізмів реагування прокурора

на факт невиконання колишнім обвинуваченим взятих на себе зобов'язань з відшкодування шкоди, порушених після закриття кримінальної справи. Наприклад, щодо кримінальних справ, закритих на підставі примирення обвинуваченого з потерпілим, Г. І. Глобенко вказує, що єдиним способом захисту прав потерпілого у випадку невиконання або неналежного виконання боржником своїх обов'язків є позов, що вирішується у порядку цивільного судочинства [2, с. 104]. Такий стан справ не можна визнати задовільним, тому в законодавстві має бути передбачена спеціальна підстава для поновлення кримінальних справ у таких випадках, що, на думку Л. В. Головка, означає перехід цих видів звільнення від кримінальної відповідальності з розряду безумовних підстав до категорії умовних [3, с. 511]. Від-

повідно, саме на прокурора має покладатися нагляд за виконанням своїх зобов'язань обвинуваченим, звільненим від кримінальної відповідальності, і, в разі їх невиконання або неналежного виконання, – обов'язок прийняти рішення щодо поновлення провадження у кримінальній справі.

Таким чином, участь прокурора у вирішенні питання щодо звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності – це складний і важливий напрямок діяльності прокурора у сфері кримінального судочинства. Цей інститут потребує доповнення і вдосконалення у бік розширення повноважень прокурора у цій сфері, надання йому більшої самостійності й можливості дискреційного розсуду щодо долі кримінального переслідування і звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Список літератури: 1. *Баулін Ю. В.* Звільнення від кримінальної відповідальності : моногр. / Ю. В. Баулін. – К.: Атака, 2004. – 296 с. 2. *Глобенко Г. І.* Закриття кримінальних справ з nereабілітуючих підстав : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Г. І. Глобенко. – Х., 2007. – 212 с. 3. *Головка Л. В.* Альтернативы уголовному преследованию в современном праве / Л. В. Головка. – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2002. – 544 с. 4. *Головка Л. В.* Освобождение от уголовной ответственности и освобождение от уголовного преследования: соотношение понятий / Л. В. Головка // Гос-во и право. – 2000. – № 6. – С. 41, 42. 5. *Губська О. А.* Процесуальні питання звільнення особи від кримінальної відповідальності за nereабілітуючими обставинами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / О. А. Губська. – К., 2002. – 19 с. 6. *Дикарев И.* К вопросу о дискреционных основаниях прекращения уголовного дела (уголовного преследования) / И. Дикарев // Уголов. право. – 2007. – № 1. – С. 80–83. 7. *Кримінальний кодекс України: наук.-практ. коментар* / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш та ін.]; за заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація: вид. 4-те, доп. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. – 1208 с. 8. *Кримінальний процес: підруч.* / за ред. Ю. М. Грошевого та О. В. Капліної. – Х.: Право, 2010. – 608 с. 9. *Леонтьевский В. А.* Освобождение от уголовной ответственности: проблемы обеспечения законности процессуальных решений: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08, 12.00.09 / В. А. Леонтьевский. – Волгоград, 2002. – 217 с. 10. *Лягно Л. Н.* Проблемы прекращения уголовного дела в связи с примирением с потерпевшим : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Л. Н. Лягно. – Волгоград, 2000. – 21 с. 11. *Ніколаєнко Т. Б.* Поняття звільнення від криміналь-

ної відповідальності та його зміст / Т. Б. Ніколаєнко // Університетські наук. зап.: Часопис. – Хмельницький: Вид-во Хмельн. ун-ту упр. та права, 2007. – № 4. – С. 370-376. **12. Новиков В. А.** Освобождение от уголовной ответственности : дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / В. А. Новиков. – Краснодар, 2003. – 186 с. **13. Петрухин И. Л.** Презумпция невиновности – конституционный принцип советского уголовного процесса / И. Л. Петрухин // Сов. гос-во и право. – 1978. – № 12. **14.** Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності: Пост. Пленуму Верхов. Суду України від 23.12.2005 р. // Вісн. Верхов. Суду України. – 2006. – № 2. **15. Соловійова О. Є.** Примирення сторін у кримінальному процесі України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / О. Є. Соловійова. – Х., 2006. – 20 с. **16. Филін Д. В.** Сущность и порядок принятия решения об освобождении лица от уголовной ответственности на Украине / Д. В. Филін // Гос-во и право. – 2002. – № 12. – С. 70–77. **17. Яценко А. М.** Чи є винуватою особа, котру звільняють від кримінальної відповідальності? / А. М. Яценко // Наше право. – 2004. – № 2 (2 ч.) – С. 55–62. **18. Яценко А.** Проблемні аспекти звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із примиренням із потерпілим / А. Яценко // Вісн. Нац. академії прокуратури України. – 2008. – № 1. – С. 64–70.

УЧАСТИЕ ПРОКУРОРА В РАЗРЕШЕНИИ ВОПРОСОВ ОБ ОСВОБОЖДЕНИИ ОБВИНЯЕМОГО ОТ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ

Мельник О. В.

Автор рассматривает общие вопросы участия прокурора в освобождении обвиняемого от уголовной ответственности. Характеризуется типичный порядок разрешения вопроса об освобождении лица от уголовной ответственности, выделяются и исследуются основные этапы этого процесса и роль прокурора на каждом из них. Выявляются пробелы и коллизии в законодательной регламентации этих вопросов и приводятся конкретные предложения по их устранению.

Ключевые слова: прокурор, обвиняемый, прекращение уголовного дела, освобождение от уголовной ответственности, нереабилитирующие основания.

PROSECUTOR'S PARTICIPATION IN THE SOLUTION OF ISSUES ABOUT DEFENDANT'S RELIEF FROM CRIMINAL LIABILITY

Melnick O. V.

The author considers common issues of the prosecutor's participation in the defendant's relief from a criminal liability. The typical order of solution of issue about the relief of a defendant from the criminal liability is characterised, the main stages of this process and the role of a prosecutor in each of them are being singled out and explored. Gaps and collisions in the legislative regulation of these matters are being discovered and specific proposals for their elimination are being produced.

Key words: prosecutor, defendant, abatement of a criminal suit, relief from the criminal liability, unrehabilitation reasons.

Надійшла до редакції 12.06.2011 р.